

КОВАЛИК СПЛОЩЕНИЙ*Neopristilophus depressus* (Coermar, 1822)**Таксономічна належність**

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Твердокрилі (Coleoptera), родина — Жуки-ковалики (Elateridae). Один з 25 видів роду; єдиний вид роду у фауні України.

Природоохоронний статус виду

Рідкісний.

Ареал виду та його поширення в Україні

Пд. та Центральна Європа. Раніше відносили до роду *Selatosomus* чи *Corymbites*. Зустрічається в лісостеповій зоні України (правобережжя).

Чисельність і причини її зміни

Незначна (поодинокі особини). До зниження чисельності призводить вирубування ділянок широколистяних лісів.

Особливості біології та наукове значення

Має чотирирічну генерацію. Зимують личинки різного віку та імаго в лялечкових комірках у ґрунті та лісовій підстилці. Жуки

літають у травні–червні. Головним чином зустрічається на узліссях та галявинах широколистяних лісів. Личинки — хижачки. Імаго живляться пилюком квітів, іноді глоду, яблуні.

Морфологічні ознаки

13–23 мм. Чорний, матовий в дрібних сірих волосках. Вусики гостропильчасті з четвертого членика. Передньоспинка з глибокою серединною боріздкою. Вусики та ноги червонувато-коричневі.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Охороняється в біоценозах Канівського заповідника.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

**Основні джерела інформації**

Долін, 1982; ЧКУ. Тваринний світ, 1994; Різун, Коновалова, Яницький, 2000.

Автори: В.Г. Долін, О.В. Пучков
Фото: В.Г. Радченко

ПЛОСКОТІЛКА ЧЕРВОНА

Cucujus cinnabarinus (Scopoli, 1763)



Таксономічна належність

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Твердокрилі (Coleoptera), родина — Жуки-Плоскотілки (Cucujidae). В Україні один з 2 видів роду.

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Європейський реліктовий вид. Лісова зона та правобережний Лісостеп.

Чисельність і причини її зміни

Рідкісний. Узагальнені дані про чисельність відсутні. До зниження чисельності може призводити скорочення насаджень старих листяних дерев.

Особливості біології та наукове значення

Можливо, зимують дорослі жуки та личинки старшого віку під корою. Тяжіє до листяних, рідко — мішаних лісів. Мешкає під корою листяних дерев (дуб, клен, рідше шпилькові). Імаго та личинки — хижаки.

Морфологічні ознаки

11–15 мм. Тіло дуже сплюснене, зверху червоне. Передньоспинка з різкими килями. Низ і ноги чорні.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Занесено до списку видів, що охороняються Бернською конвенцією.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає. Можливо, приносить користь, знищуючи шкідливих комах-ксилофагів.



Основні джерела інформації

Определитель насекомых европейской части СССР, 1965; Жесткокрылые-ксилобионты, мицетобионты и пластинчатоусые..., 1996; Безхребетні тварини України під охороною Бернської конвенції, 1999.

Автор: О.В. Пучков
Фото: В.Г. Радченко

ЧЕКІНІОЛА ПЛАСТИСЦЕЛІДИНА

Cecchiniola platyscelidina (Jacobson, 1908)



Таксономічна належність

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Твердокрилі (Coleoptera), родина — Жуки-листоїди (Chrysomelidae). Єдиний вид роду.

Природоохоронний статус виду

Зникаючий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Ендемік Кримського п-ова. Виявлений в передгір'ї (друга гряда) Кримських гір.

Чисельність і причини її зміни

Поодинокі особини. Відомо 12 екземплярів.

Особливості біології та наукове значення

Невідомі. Зареєстрований на відкритих ділянках з трав'янистою рослинністю і в освіт-

лених сонцем мішаних лісах (переважно дібрових). Фітофаг.

Морфологічні ознаки

7,7–9 мм. Верх в густій, дрібній пунктировці, чорний з ледве помітним синім або фіолетовим відтінком. Низ тіла чорно-синій або чорно-фіолетовий. Боковий кант передньоспинки слабо помітний тільки на основі.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Не з'ясовані. Можливо, вимираючий вид.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.



Основні джерела інформації

Бровдій, 1977; ЧКУ. Тваринний світ, 1994; Колекція Мосякіна.

Автори: В.М. Бровдій, О.В. Пучков
Фото: В.Г. Радченко

ХРИЗОЛІНА КАРПАТСЬКА

Chrysolina carpatica (Fuss)



Таксономічна належність

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Твердокрилі (Coleoptera), родина — Жуки-листоїди (Chrysomelidae). Представник найбільшого в родині, всесвітньо поширеного роду жуків-листоїдів, який об'єднує близько 500 видів. У фауні України виявлено 35 видів роду.

Природоохоронний статус виду

Рідкісний.

Ареал виду та його поширення в Україні

На території України (в Карпатах) поширений підвид *Ch. carpatica gabrieli* Weisse. (г. Говерла, Петрос, Піп Іван, Близниці), що зустрічається по всій смузі Карпат і Судет, здебільшого у високогір'ях, лише іноді спускається з альпійських лук нижче, до лісової смуги, хоча його оселення тут не є типовим.

Чисельність і причини її зміни

Нез'ясовані.

Особливості біології та наукове значення

Зимує в дорослій фазі. Жуки зустрічаються в активному стані поодинокі, в заростях моху. Трофічні зв'язки не досліджені. Протягом року утворює одне покоління. Зустрічається на високогірних луках, здебільшого на вершинах полонин поблизу скель, кам'янистих розсіпів, іноді під камінням.

Морфологічні ознаки

5,5–7,7 мм. Чорно-зелений або чорно-синій. Надкрила в однакових, передньоспинка в майже однакових крапках.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Не здійснювалися. Потрібно вивчити спосіб життя підвиду, його цикл розвитку, кормові рослини і взяти під ретельну охорону місця розмноження.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.



Основні джерела інформації

Бровдій, 1977; Rudacowski, Mraczkowski, Stefanska, 1990.

Автор: В.М. Бровдій, О.В. Пучков
Фото: В.Г. Радченко

ОРЕІНА ПЛАГІАТА

Oreina plagiata (Sufrian, 1861)

Таксономічна належність

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Твердокрилі (Coleoptera), родина — Жуки-листоїди (Chrysomelidae).

Природоохоронний статус виду

Рідкісний.

Ареал виду та його поширення в Україні

Зустрічається в горах Європи, зокрема в Зх. Карпатах, Татрах, Альпах і Динарських горах. Зазначений у гірських районах пд. Українських Карпат (Чорногори), включаючи й субальпійську смугу.

Чисельність і причини її зміни

Чисельність незначна (поодинокі особини). Структура популяції не вивчена.

Особливості біології та наукове значення

Зустрічається зрідка протягом червня–серпня. Серед кормових рослин жуків і личинок виявлено сугайник австрійський (*Doronicum austriacum* Jacq.). Моновольтинний, яйцеживородячий вид. Селиться на відкритих, освітлених ділянках, порослих трав'янистими рослинами, здебільшого неподалік струмків.

Морфологічні ознаки

8–10 мм. Передньоспинка з опуклими боковими валіками. Надкрила з великими крапками. Тіло і кінцівки чорні, передньоспинка і надкрила (крім повздовжньої пришовної чорної смуги) — яскраво-червоні (у мертвих особин — червонувато-цегляні).

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Не здійснювалися. Необхідно вивчити особливості біології виду, з'ясувати причини змін чисельності, створити в місцях його існування ентомологічний заказник.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.



Основні джерела інформації

Бровдій, 1977; Rudacowski, Mraczkowski, Stefanska, 1990.

Автори: В.М. Бровдій, О.В. Пучков
Фото: В.Г. Радченко

ОРЕЇНА ЗЕЛЕНА

Oreina viridis (Duftschmidt, 1825)



Таксономічна належність

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Твердокрилі (Coleoptera), родина — Жуки-листоїди (Chrysomelidae). Відомо близько 30 палеарктичних видів роду, серед яких у фауні України виявлено 10.

Природоохоронний статус виду

Зникаючий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Вид заселяє гори Центральної та Пд. Європи (Альпи, Піренеї, Вогези, Татри, Судети, Зх. Карпати). В Україні зрідка зустрічався в субальпійській та альпійській зонах Карпат, на масиві Чорногори (г. Піп Іван, Брескул, Петрос)



Чисельність і причини її зміни

Вкрай рідкісний вид, на межі цілковитого зникнення. Протягом ХХ ст. виявлено лише поодинокі особини (відомо всього 14 екземплярів).

Особливості біології та наукове значення

Яйцеживородячий вид, спосіб життя і трофічні зв'язки якого досліджені недостатньо. Жуків у активному стані знайдено в липні-серпні. Заселяє відкриті, добре освітлені ділянки, вкриті трав'янистою рослинністю, обабіч стежок та серед розріджених чагарників. Літературна вказівка про живлення дорослих жуків на вільсі зеленій (*Alnus viridis* D.C.) сумнівна і потребує перевірки. Цикл розвитку моновольтинний.

Морфологічні ознаки

7–10 мм. Яскраво-зелений. Проміжки між крапками надкрил шагреновані, матові. Передньоспинка рівномірно опукла, дрібно, але рівномірно крапчаста, без бокового валика.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Потрібно вивчити особливості біології виду, трофічні зв'язки, причини зменшення чисельності і створити в місцях його розмноження ентомологічний заказник.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Бровдій, 1977; Rudacowski, Mraczkowski, Stefanska, 1990.

Автори: В.М. Бровдій, О.В. Пучков
Фото: В.Г. Радченко